

egyike sem forog fenn. A törvényszék végzését alperesnő felfolyamodására a bpesti kir. Itélőtábla P. X. 1098/1928 sz. végzésével megváltoztatja és a törvényszéket a megkeresés kibocsátására utasítja azért, mert ez „az első bíróság az említett törvény 3. cikkének 11. pontja értelmében az eljárásra illetékes volt“, ami annyit tesz, hogy ez a bíróság *viszontkereseti illetékesség* alapján járt el.

A Tábla annak a közelebbi megindokolásával, hogy miért látja fennforogni a viszontkereset illetékességét, adós maradt, noha jogászi szempontból kétségtelenül ez az indokolás lett volna érdekes. Formailag nézve u. i. nem lehet viszontkereseti illetékességről szó, mert hiszen nincs is viszontkereset: alperesnő az igényt nem kereset útján érvényesíti. A Tábla azonban — helyesen — ezt lényegtelennek tartotta és lényegesnek csak azt, hogy alperesnő a felperes által ellene indított kereset során támasztott felperessel szemben marasztalási kérelmet, miért is a 3. cikk 11. pontjának előfeltételét fennforgónak találta.

Kérdés természetesen, mit szól ezen állásponthoz a megkeresett osztrák bíróság, mely a 10. cikk 2. bekezdése alapján teljesen önállóan jogosult felülbírálni azt, hogy a végrehajtásnak helye van-e, vagyis a viszontkereseti illetékesség fennforgását az alperesnő innominat marasztalási kérelme tekintetében fennforgónak látja-e?

Dr. B. I.

Joggyakorlat.

Ágyassági viszony és együttes szerzés. Igen nagy jelentőségű, az eddig vallott jogfelfogástól meglehetősen elütő álláspont jutott kifejezésre a Kuria P. I. 7534/1926. számú határozatában. (Az esetet közli Magánjogi Döntvénytár idei évfolyam 67. szám alatt.) A felperesek természetes atyjuk ellen indítottak pert elhalt édesanyjuk jogán, aki 30 éven át házasságon kívül együtt élt a felperes édesanyjával. A felperesek édesanyjuk és természetes atyjuk életközössége alatt történt együttes vagyonszerzés alapján a vagyonnak anyjukat megillető részét igényelték keresetileg. A Kuria előrebocsátva, hogy ágyassági viszonyból közszerzeményi igényt érvényesíteni nem lehet, azzal az oldalhajlással, hogy a felperesek nem is a házassági közszerzeményt, hanem csak a közös munka eredményét — bár ekként ezt a határozat nem fogalmazza eredeti formájában — igényeli, az igény elvi jogosultságát megállapítja, azzal az indokollással, hogy turpis causa okából csak az ágyasság létesítése és fenntartása érdekében kikötött szolgáltatás követelése van kizárva. A közös szerzeményből az egyik szerzőtársra eső rész kiadása iránti követelés nem ütközik a jó erkölcsökbe és nem esik a turpis causa fogalma alá.

Ismételten reá mutattunk arra, hogy az a felfogás, amely a turpis causa észlelésével az eset érdemi vizsgálata nélkül a kereseti igénynek elutasításában látja a bíróság kötelességét, mennyire helytelen és méltánytalan. A turpis causa nem az a

megmérgezett légkör, amely a körzetébe eső egész területet inficiálja. Örvendetes a Kuria fenti határozatában a turpis causa hatókörének a causalitás mértékére való szorítása, amikor a Kuria kijelenti, hogy csupán az ágyasság létesítése és fenntartása érdekében kikötött szolgáltatás megítélését zárja ki a fennforgó turpis causa. Az esetnek a döntésből kitetsző egyes ténykörülményei is mutatják, hogy a keresetnek érdemi vizsgálat nélkül, a turpis causa okából következő elutasítása (bátran mondhatnók egy jogilag nem szabatos, de a felfogást jól vizsztatukröztető kifejezéssel: visszautasítása) mennyire sérti az igazságot és mily jogosulatlan kedvezést nyújtana az erre ugyancsak érdemtelen férjnek. Az ágyastársak közös gazdálkodást folytattak. A tényállásban külön ki nem emelt fizikai munkán kívül az ágyasság ideje alatti vagyonszerzésnek egyik jelentékeny tényezője az asszony által özvegyi jogon élvezett ingatlanok jövedelme volt. Ez a jövedelem befordított a közöszszereménybe. Az igény elvi elutasítása tehát az asszonytól, illetve örököseitől az asszony saját vagyonát is elvonta volna, és ezzel a férfi az ágyasság megjutalmazásaképpen jogalap nélkül gazdagodnék.

Az ágyassági viszonynak, mint turpis causának felfogása a házassági intézmény körülbástyázása kíván lenni. Közelfekvő, hogy a fenti határozat támadásokkal is fog találkozni, amiért a házasságnak nyújtott oltalmat meglazítja és csupán a házasság esetén fennálló közszereményt, az ágyasságra is kiterjeszti. A határozat a kereseti igény és a közszeremény szembesítése tekintetében a maga állásfoglalását élesen nem formulázza, de bevezető részében a határozat fenntartja azt az egyébként is kétségtelen érvényű tételt, hogy ágyassági viszonyból közszereményi igényt érvényesíteni nem lehet, amiből tehát következik, hogy a Kuria a kereseti igényt nem is közszereményi igénynek, hanem ettől jogilag különböző más természetű igénynek fogja fel, amivel a kuriai határozat adós maradt, az abban áll, hogy ennek a mástermészetű igénynek az eltéréseit nem domborította ki. Talán nem tévedünk, ha a Kuria határozatát akként értelmezzük, hogy a kereseti igény a tényleges, valóságos együttműködésen alapszik, amelynek előfeltétele a szerzésben való tényleges részvétel, de amelynek előfeltételei közé az ágyassági együttélés nem is tartozik. Amíg a közszereményi igény előfeltétele a házassági együttélés, de viszont nem előfeltétele a házastárs tényleges részvétele a szerzés munkájában. A közszeremény és együttműködés két különböző jogi fogalom és az együttműködés bírói oltalma, helyesebben mondva a bírói oltalom megtagadásának elejtése nem vezethet a fogalmak összezavarására, sem a házassági intézmény meglazítására. Viszont kétségtelen előnye a kuriai álláspontnak, hogy a tényállás teljes felfejtése mellett nem a birtokban lét véletlene, hanem az anyagi igazság köveleményei szerint juttatja a vagyont annak kezére, akit ez jog és igazság szerint megillet.